

נקודה נוספת בזזה: בנוסף לכך של ידי השתדלות כזו ייתווסף רבבות אינם יהודים שיקיימו את זו' מצוות – קיום ציווי הקב"ה אף kali פעמים, ובנוספַּה גם התועלת עבור בני ישראל, כן"ל – הנה גם השתדלות גופא הוא דבר המעורר יחס של כבוד והערכה לבני ישראל – בראותם כיצד יהודים משתדלים לפועל שביעולם ישלוט צדק ויושר, והם מתאימים לטובת כל השכונה, המדינה, האנושות – על ידי זה יהיו אצלם וראו כל עמי הארץ שבני ישראל הם נתין לאור גוים⁸⁸, והגאון יעקב יתרום ויתנסה.

ויהי רצון, שבני ישראל ישתדלו ויתאמכו להשפייע על בני נח שיקבלו על עצם לשמר את זו' המצוות, אשר נצטו אודותם מהקב"ה; ואשרי חלקם וגדול זכותם של אלו המתעסקים בזזה, דኖספַּה על כך שייגרמו סיוע לבני ישראל ולאינם יהודים ובכו"כ עניים (כן"ל) – יש בזזה עיקר שביעירים: הם מקיימים ציווי ש"צוה משה רביינו מפני הגבורה",

וקיום ציווי זה הוא גם הינה קרובה לקיום הייעוד "כי אז אהפַּך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו"⁸⁹ שכמ אחד"⁹⁰,
בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.
(לקוטי שיחות חכ"ז ע' 132)

כד

הליכה בדרך עם נכרי

איתא במשנה (במסכת עבודה זרה¹): "לא יתיחד אדם עמהן מפני שחשודין על שפיכות דמים".

ובגמרה שם² מבארת ומפרטת בזזה: "...ישראל שנודמן לו נכרי בדרך

88. ישעי' מט, ו. ושם מב, ו: ואתנק לברית עם לאור גוים. וראה רד"ק שם: השנית כי בסבת ישראל יהיה הגוים שומרים שבע מצוות וילכו בדרך טוכה. וראה מכ' ר"ח ניסן תשל"ב (נדפס בהגש"פ עם לקוטי טעמי כו' וביאורים (קה"ת תשמ"ו-ז) ע' תרלו ואליך [ובאגרות קודש חכ"ז ע' שסז ואילך]).

89. כ"ה - ולעבדו (בווא"ו) - ברמב"ם שבහערה הבאה. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 103 בהערה.

90. צפני' ג, ט. רמב"ם הל' מלכים ספר"א. וראה הגש"פ [ואג"ק] שם בהערה.

1. כב, א. וך רוח הסוגיות

2. כה, ב.

טופלו לימינו וכו' שאלו להיכן הולך, ירחיב לו הדרך וכו'" .. והנה, בוגדר הסכנה שיש לייהודי כאשר הנceği "שאלו להיכן הולך" – יש ללמידה בשני אופנים³.

דרנה, מצד זה שנוצרים בכלל "חשודים על שפיקות דמים", יש כמה פרטי דיןים על היהודי כיצד עליו להישמר ולהיזהר: "לא יתיחד אדם עמהן", "נזדמן לו נכרי בדרך טופלו לימיינו", "היו עולים במעלה או יורדים בירידה לא יהיה ישראל למטה ונכרי למעלה וכו'".

ומעתה יש לומר:

א) על דרך זה הוא הדין שבאה בהמשך לזה בגמר, "שאלו להיכן הולך" – זהו עוד מצב שבו היהודי צריך להישמר מפני הנceği (מצד החשד הכללי מפני נוצרים).

ב) אם "שאלו להיכן הולך" הרי זה שונה, וחמור יותר מאשר הדיינים הקודמים שמנויים בגמר שמיוסדים על ההנחה שסתם נוצרים הם חסודים על שפיקות דמים; כי, זה ש"שאלו וכו'" מהו זה ראייה מוכחת שנכרי זה במיוחד רוצה לעשות רעה היהודי – בזה שהנceği שואל "להיכן הולך", הוא יוצא מכלל ה"חשד" הרגיל שיש בנוצרים, ונעשה בגדיר "ברוי היזקא".

ויש לומר, שבין שני אופנים אלו קיימת נפקא מינה להלכה (לכה"פ נפק"מ אחת), והוא:

לדעת הפוסקים³ שבזמן זה⁴ הנוצרים "אין רגילים בכך (בשפיקות דמים),

3. שו"ת חוות יאיר סי' סו (אבל ראה שם סי' עג), המאירי (ראה בהערה הבאה).

4. לכארה מדברי התשובה בחו"י מובן שמשמעותם של "שוגדים על שפ"ד הינו נכרי ולא עובד ע"ז. וכן משמע דעת אדרה"ז (הובא להלן). אבל במאירי ע"ז (כו, א ד"ה הרבה ווד"ה הגויים) דזה שבזמניהם אלו אין אדם נזהר מדברים אלו כלל כי הם כולם על אמות הקדומות שלא היו גדורות בדרכי הדתוות והן אדרוקות ומתחמדות בעבודת אלילים וכו' עקריו ע"ז. הא כל שהוא מעובדי האלהות אף שאינו כלל הדת אינו בדין זה (דחשודין על שפ"ד וגוזל) כו'. ועוד ע"ז כתוב בכ"מ במס' ע"ז (לענין סתם גוי בכמה דיןיהם) ובמס' ב"ק לו, ב. קי"ג, ב. ועוד.

א. בלקוייש שם בהמשך העניין (עי' 163 ואילך) מבאר שבשני אופנים אלו נחלקו רש"י והרמב"ם. עיינייש באורך.

ואדרבה, מכין ועונשין חיוב מיתה על הרוצח, לא מיקרי חשידי אשפיכת דמים בזמן זהה⁵, ולפיכך אין בזמן זהה (כל כך) האיסור שלא להתייחד עם נקרי וכיו"ב⁶ -

נשאלת השאלה כיצד הדין במקרה ש"שאלו (הנקרי) להיכן הולך": לפי האופן הא', שהטעטם ל"ירחיב לו את הדרך" הוא מצד החשד הכללי על הנקרים – הרי שבזמן זהה, כאשר הנקרים כבר אינם חשודים על שפיכות דמים, מאבד מתווקפו גם החשד בקשר ל"שאלו כו'" ואין צורך להישמר על ידי ש"ירחיב לו הדרך";

אולם לפי האופן הב', שכאשר הנקרי "שאלו להיכן הולך" אין זה "חשד" כי אם מצב של "בריה הייזקא" – הרי שצורך להיות "ירחיב לו הדרך" גם בזמן זהה⁷. (לקוטי שיחות ח"ב ע' 161 - בתרגום חופשי מאידיש)

5. ביו"ד ריש סי' קנג דפוס ווילנא (וצלום ממנו) נדפסה העראה: כל הדינים בסימן קנג קנד קנה קנו נאמרו רק על זמן התלמיד שאו היו עובדי כוכבים פראים וכו' אבל עתה כבר תמו וכו' ולכן אין הדינים הללו נהוגים עוד בישראל זהה⁸ – אבל כנראה העראה זו נכתבת מחמת הצערן, כי בדפוסים ישנים (כמו: ריניציאה שנג) ליתא העראה זו.

בב"י לטור או"ח סי' כ: לפי שהיו חשודים על שפ"ד ביום הקדמוניים. אבל כנראה זה נוסף מחמת הצערן, כי בדפוס (הראשון של הבית יוסף) וויניציאה שי' (וכן בדפוס וויניציאה שכ"ד) – בחזי הב"י – ליתא. וגם כי להלכה בשו"ע או"ח סי' כי ס"ב דאין מוכרין טלית מצויצת לעכו"ם שמא יתלוה עם ישראל בדרך ויהרגנו. וכן בשו"ע אדה"ז שם ס"ז.

בבאר הגולה לשו"ע חור"מ סתכ"ה – בהדין אסור להציג עכו"ם – כתוב (ס"ק ש) "לא אמרו חז"ל דבר זה אלא על העכו"ם שהיו בזמןיהם שהיו עובדי וכו' אבל אלו הגויים אשר אנחנו .. חוסים בצל וכו' לא די שאין איסור להציגן אלא אפילו מחייבים להתפלל בשלומה וכו'" (וככה גם בדפוס רашון (אם"ד תcad) של באר הגולה) – אבל לא כתבו דין דחשודין על שפיכת דמים.

6. להעיר משו"ע אדה"ז סי' שפב ס"א: ולפי שאינו מצוי שידור ישראל א' עם גוי בחצר מפני שישוחש לעצמו שהוא ייהרגנו כי הגויים חשודים על ש"ד. ובשו"ע אדה"ז או"ח שם: שהרי הוא לבוש במצוות ויתלה עמו בדרך ויהרגנו הנקרי שהכנעני חשוד על שפיכת דמים.

7. ש"יל שאין הכוונה (להדיעה בחותם יאיר*) שהגויים שבזמןנו נשתנו טבעם ואינם שייכים

* ולכוארה לדעת המאירי אינו כו – ראה לשונו שנעה על עיל בהערה שם.